

pen. En tussen beide instanties zat dan nog een secretaris, die weinig begrip had voor de geesteshouding van de Opperrabbijn en de samenwerking nog moeilijker maakte.

Zo is het verblijf van deze Opperrabbijn in Rotterdam een grote tragedie geworden. De man, die bejubeld en toegejuicht hier kwam, die zeker capaciteiten had, maar vermoedelijk een zekere soepelheid en tact miste, botste steeds harder tegen de stugge onwillendheid en hooghartige onverschilligheid op religieus gebied van Heren Parnassijns en dit was oorzaak dat de sensitieve figuur na een werkzaamheid van twintig jaar als gebroken man zijn werkzaamheden beëindigde.

Ook verder heeft het leven hem niet gespaard. In 1874 verloor hij in korte tijd tijdens een epidemie zes van zijn zeven kinderen. Twee kinderen stierven op één dag. Bij de begrafenis moet hij gesproken hebben: „het ene schaap zult ge 's morgens offeren, het tweede des namiddags” (Numeri 28.4).

1) Hij was een kleinzoon van de beroemde Opperrabbijn Levy Hijman van Breslau, wiens Joodse naam Arjee Loeb Breslau luidde en die bekend is om zijn responsen-verzameling Pné Arjee. Arjee is het Hebreeuwse woord voor leeuw. Zijn nageslacht noemde zich, trots op zijn afstamming: Löwenstamm.

2) Deze vijf artsen waren: Oppenheim, A. Symons, M. Polano, Levie en Bezath. Ze wendden zich in 1849 tot de kerkeraad „aangezien de Aziatische braakloop altijd nog binnen deze stad heerschende is” en de grote Verzoendag nadert. Deze dag wordt door de Joden, vastende, geheel in de synagoge doorgebracht. Ze vrezen een nadelige invloed op de gezondheidstoestand en stellen voor, de dienst gedurende één of meer uren te onderbreken en de kerk te doen ontruimen „opdat gedurende dien tijd alles behoorlijk met verse lucht kan bedeed worden”. Opperrabbijn B. S. Berenstein uit Den Haag, die hier tijdelijk het Opperrabbinaat waarnam, ging echter met dit voorstel niet accoord. Hij refereert „aan de door de Hooge regeering geprovoceerde doktrinale decisie van WelEerwaarde Heeren geestelijken van 1832, bevattende verschillende bepalingen, die ook dit jaar in toepassing zijn gebragt, zonder dat het noodig geacht werd de kerkorde op den Verzoendag te veranderen, ofschoon de cholera destijds gedurende den Vastendag in vele plaatsen heersende was”.

3) Herinneringen van een oude Journalist, pag. 63.

4) Dr. Benjamin Hirsch Auerbach (1808-1872) was een van de voor-
aanstaande leiders van het orthodoxe Jodendom in Duitsland in de
vorige eeuw. Hij was rabbijn in Darmstadt van 1834-1857, moest daar
toen zijn ambt neerleggen wegens conflict met liberale groepen in zijn